

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite Møte torsdag den 21. mai 1959 kl. 10.

Møtet ble ledet av formannen, F i n n M o e.

Til stede var: Borgen (for Borten), Bøyum, Reidar Carlsen, Kjøs, Reinsnes, Meisdalshagen, Finn Moe, Offerdal, Røiseland, Wikborg, Langhelle, Henrik Svensen, Dahl, Hegna, Ingvaldsen, Hønsvald og Watnebryn.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: utenriksminister Lange og handelsminister Skaug.

Dessuten ble følgende embetsmenn gitt adgang til møtet: Fra Utenriksdepartementet ekspedisjonssjef Sommerfelt og fra Handelsdepartementet ekspedisjonssjef Stokke, samt direktør Getz Wold i Norges Bank.

Formannen: Møtet er, som kjent, sammenkalt for at handelsministeren skulle få redegjøre for på hvilket stadium man nå befinner seg når det gjelder *forhandlingene om det som man vel kan kalle et frihandelsområde for «de ytre 7»*, og når det gjelder *de nordiske økonomiske samarbeidsforhandlinger*. Dessuten er det kommet det til siden innkallelsen ble sendt ut, at handelsministeren gjerne også vil redegjøre for de forhandlinger som forestår i Washington om hele *flaggdiskrimineringen i skipsfarten*. Der ble i går sirkulert et notat om dette, som jeg går ut fra at medlemmene har stiftet bekjentskap med. Med disse ord gir jeg ordet til handelsministeren.

Statsråd Skaug: Før dette møtet er det blitt sendt til komiteens medlemmer en rekke dokumenter om både de nordiske og de europeiske markedsplanene. Vi valgte den fremgangsmåten fordi vi tenkte at man derved kunne spare en del tid, ved at det ikke skulle bli nødvendig med noen lange innledninger om disse spørsmålene.

Jeg vil gjerne først si noen ord om forhandlingssituasjonen når det gjelder det nordiske fellesmarked. Komiteen vil huske at det ble holdt et møte her før disse drøftelsene ble tatt opp igjen på regjeringsplanet, hvor industriministeren og fiskeriministeren redegjorde for de synspunkter som man ville forsøke å hevde fra norsk side i de fortsatte drøftelsene.

Forhandlingene har pågått utover våren i forskjellige grupper, og det ble så for en 14 dagers tid siden holdt et møte i Helsinki mellom samarbeidsministrene, hvor man gjennomgikk resultatene frem til det tidspunkt. Det er fra Handelsdepartementet blitt sendt et notat om utviklingen i tiden 26. januar - 11. mai og om de viktigste forhandlingsresultatene som er oppnådd.

På industrivareområdet gjorde det seg jo en rekke bekymringer gjeldende på norsk side, og som industriministeren forklarte her i komiteen, ville man under drøftelsene forsøke å få oppnådd enighet om lengre overgangstider og også høyere ytre tollsatser for enkelte posisjoner, spesielt innenfor jern- og metallindustrien. Det som har skjedd på industrivareområdet, kan vel nå stort sett karakteriseres slik at man har kommet de norske ønskemålene nokså langt imøte. Vi har ikke fått til alle

de oppjusteringer av de ytre tollsatsene som vi hadde bedt om å få tatt opp til overveielse, men på alle vesentlige punkter er våre synspunkter imøtekommet. Det er også av vesentlig betydning at det er blitt innført lengre overgangsordninger internt enn dem man tidligere hadde. Man har altså fått nye overgangsordninger både internt og utad.

På industrivareområdet er forhandlingsresultatet nå etter Industridepartementets mening meget tilfredsstillende. Det er foreløpig ikke fremmet flere krav fra norsk side, og det er stort sett enighet om industrivaresektoren, bortsett fra en dansk-svensk uenighet som dreier seg om bilfabrikasjonen i Danmark, spørsmålet om biltollens høyde og tollsatsene for bildeler og den margin som da skulle fremkomme for å gjøre det mulig for de danske samlefabrikkene å kunne konkurrere. Det står igjen en del mindre detaljer som vi regner med at Samarbeidsutvalget vil kunne ordne opp med uten større vanskelighet, og de endringene i forhold til Samarbeidsutvalgets tidligere rapport som det da vil foreligge forslag om, vil bli sendt til industrien og til bransjene til gjennomgåelse. Det vil også bli holdt et møte med næringsorganisasjonene i neste uke for en foreløpig orientering om resultatene.

På jordbruksområdet er det ennå ikke oppnådd noen enighet. Norge har nå ikke noen egentlige problemer der. De krav som for så vidt er rettet til oss fra dansk side om visse tollfrie kontingenter og suppleringsimporten, har de norske jordbruksorganisasjonene ikke hatt noen vanskeligheter med å godta. Men det foreligger en ganske betydelig svensk-dansk uoverensstemmelse for jordbruksvarenes vedkommende. Hvorvidt den uoverensstemmelsen vil kunne løses, og *når* den i tilfelle vil kunne bli løst, er det ikke så lett å ha noen formening om. Det er vel grunn til å tro at man på dansk side vil være innstillet på kanskje å vente noe med å finne frem til en ordning fordi enhver løsning for jordbruksvarenes vedkommende som de måtte gå med på innenfor et nordisk samarbeid, vel vil kunne prejudisere de ordningene som de muligens kan tenke seg å få på europeisk basis.

Også når det gjelder fiskevarene er det fremdeles slik at det ikke er oppnådd enighet. På statsministermøtet i Oslo i januar fikk fiskeriministrene i oppdrag å forsøke å finne en løsning på behandlingen av fiskevarene i et eventuelt nordisk fellesmarked. Der er ennå ikke oppnådd enighet om slike intrikate spørsmål som landings- og transitteringsrettighetene, men fiskeriministrene vil antagelig ha et møte igjen i relativt nær fremtid for å se om de kan komme frem til enighet.

Slik står da saken rent forhandlingsmessig sett. Det er mulig at man i løpet av sommeren – nærmere bestemt i slutten av august – vil kunne holde et nytt statsministermøte, hvor da samarbeidsministrene og fiskeriministrene vil avlegge sin rapport til statsministrene om det man har oppnådd enighet om og om det som fremdeles måtte være stridspunkter. Innen den tiden er det tanken at man skal ha en rekke drøftelser både med næringslivets forskjellige representanter og også med partigruppene i Stortinget for å drøfte den plan som da forhåpentligvis vil foreligge.

I tillegg til det som står i de omsendte dokumenter, tror jeg dette skulle klare seg som redegjørelse for forhandlingene på nordisk basis.

Røiseland: Men det er vel ingen ansvarleg som har tenkt å ta noka avgjerd om det nordiske spørsmålet før ein ser korleis det går med det vest-europeiske samarbeidet?

Statsråd Skaug: Nei, det er det vel ingen som egentlig har tenkt. Men det kan jo også inntreffe en situasjon hvor det viser seg at det ikke blir noe europeisk i det hele tatt, og da er det klart at dette spørsmål må være tatt opp på forhånd.

Ingvaldsen: Det har under konferansene med industrien tidligere når det gjaldt disse spørsmålene, vært fremholdt at under de hearings som ble holdt, skulle man ikke bekymre seg om de alminnelige problemer som skatte- og pengepolitikk og alt sånt noe, det skulle altså Regjeringen ta vare på selv. Foreligger det noe om det? Vi har ikke sett noe større til det ennå, og det spiller jo ikke så liten rolle om det blir en tilnærming også på disse områder. Hva foreligger om det spørsmålet nå?

Statsråd Skaug: Om skattepolitikken? – Skatteproblemene er, så vidt jeg vet, under stadig behandling mellom Industriforbundet og Finansdepartementet, men noen total gjennomgåelse er ikke foretatt ennå, bortsett fra at man forbereder saken i Finansdepartementet.

Ingvaldsen: Det har jo vært fremholdt fra næringslivets side at hvis man skal ha noen større sjanse for å hevde seg, må man ha et visst pusterom hvor man har noenlunde de samme betingelser å arbeide under som man har i de andre land. Det vil jo bli spørsmål også om temmelig meget nyinvestering for industrien ved tilpasning til de nye markedsforholdene, hvilket vel må antas å kreve nokså meget kapital. Det forekommer meg at Regjeringen har glemt dette.

Statsråd Skaug: Nei, det er slett ikke glemt, men forholdet er jo at man fremdeles ikke vet hvorvidt det kan oppnås enighet om de konkrete spørsmål i forbindelse med tollsatser og overgangsordninger, og før man overhodet kunne øyne mulighetene for å oppnå slik enighet, var det lite hensiktsmessig å ta opp alle disse spørsmål. Men som jeg nevnte, vil resultatene av det tekniske forhandlingsarbeidet, når dette er avsluttet, pluss alle de andre problemene bli drøftet med industrien og de forskjellige bransjene.

Ingvaldsen: Jeg må gjøre oppmerksom på at jeg ser helt annerledes på dette. Enten vi kommer inn i et skandinavisk eller i et europeisk eller i et delvis europeisk område, vil akkurat de samme problemene gjøre seg gjeldende. Vi havner vel i ett av disse, selv om vi ikke vet akkurat i hvilket og på hvilke vilkår, men disse problemene foreligger og må løses under enhver omstendighet, så jeg kan ikke skjønne annet enn at det ville vært meget riktigere om Regjeringen hadde konsentrert seg litt mer om disse problemene enn akkurat om forhandlingene med de andre. Dette er jo ting som vi kan gjøre opp med selv, hvis vi vil.

Wikborg: Det var et spørsmål i forbindelse med det PM vi har fått om fisket. Det står at man fra svensk side har nevnt som en uttrykkelig forutsetning for overenskomsten at en eventuell utvidelse av de nåværende fiskerigrenser ikke skal berøre de land som går inn i et nordisk marked. Det er det, så vidt jeg skjønner, aldeles umulig å gjennomføre, for vi kan ikke så lenge vi har England med der – og også overfor Sovjet og Tyskland – innrømme enkelte land rettigheter innenfor vårt eventuelt nye grenseområde, da må vi la alle få det, og da blir det hele illusorisk, så vidt jeg skjønner. Jeg vet ikke om det spørsmål har vært tatt opp med Utenriksdepartementet?

Statsråd Skaug: Jo, det har vært drøftet meget inngående, og blant de rettskyndige gjør det seg forskjellige oppfatninger gjeldende med hensyn til hva man formelt har adgang til. Det hevdes bl.a. fra dansk side at man innenfor en tollunion vil kunne gjennomføre den slags preferanseordninger.

Wikborg: Uten at det skal berøre mestbegunstigelsen?

Statsråd Skaug: Ja. I Utenriksdepartementet her i Oslo er man av en annen oppfatning. Men hvordan det nå enn måtte være med den strengt juridiske og formelle side av saken, har vi i Handelsdepartementet vært tilbøyelige til å se det slik at om man gjennomfører en slik preferanseordning for enkelte land, vil vi antakelig på grunn av den store avhengighet av vår fiskeeksport bl.a. til England, komme opp i en situasjon hvor vi, selv om vi ikke formelt er nødt til det, allikevel må gi disse innrømmelsene. Dette er et av de spørsmål som fiskeriministeren nå igjen skal gå løs på.

Utenriksminister Lange: Kanskje jeg bare kan få gi den faktiske opplysning at vi har jo på ett område innrømmet en særstilling til svenske fiskere – og det er gjennom avtalen om felles fiskeriområde i Ytre Oslofjord – uten at det har ført til noen protester fra andre fiskerinasjoner, fordi det er helt spesielle forhold som simpelthen vanskeliggjør beregningen av fiskeriområdet selv på 4-mils-basis. Men jeg tror nok som handelsministeren at vi må være forberedt på at om utviklingen skulle gå dithen at vi går til å utvide til 12 mil, så vil problemet om i hvert fall overgangsordninger og avviklingsfrister for alle de fiskerinasjoner som har fisket mellom 4 og 12 mil langs våre kyster, melde seg med full tyngde.

Borgen: Jeg har ikke sett de dokumenter som er sendt komitemedlemmene. Det er mulig at det jeg vil spørre om, er nevnt i noen av dem, og i så tilfelle får man ha meg unnskyldt. Men det jeg akter å spørre om og har interesse av å få vite, er om handelsministeren kan si noe om hvilke planer eller i all fall ønskemål den norske regjering og eventuelt også de andre nordiske regjeringer har med hensyn til innpassing av det som det nå forhandles om på nordisk basis, i det bredere europeiske samarbeidet. Jeg har forstått det slik at det er nokså store betenkeligheter på mange hold, kanskje særlig fra industrien i denne omgang, når det gjelder det

nordiske økonomiske samarbeidet, og at man har som et primært ønskemål å få til en bredere ordning med «de ytre 7» og eventuelt med Roma-traktat-landene i den forbindelse. Jeg vil gjerne spørre om det foreligger noen plan eller i all fall, som jeg sa, noe ønskemål for hvordan man skulle bruke dette som nå utarbeides, i den videre forbindelse. Er det slik at man vil prøve å gjøre dette nordiske helt ferdig, slik at man har gjennomarbeidet alle ting, og så legge det «på is» for så eventuelt å avvente hvordan det går med de bredere europeiske forhandlinger, slik at man i tilfelle kan bruke dette som man har oppnådd i Norden, som brekkstang overfor de andre, eller er dette ute i det blå ennå?

Formannen: Jeg satt med den samme tanken. Jeg mener at hvis man skal gå med i dette frihandelsområdet av «de ytre 7», så må man vel i all fall ha noenlunde klart for seg før forhandlingene slutføres, om man skal gå inn i frihandelsområdet som et samlet nordisk område.

Statsråd Skaug: Vi har drøftet det spørsmålet meget inngående. Svært meget av svaret er jo avhengig av hvilken nedbyggingstid man får for tollsatsene innenfor et eventuelt frihandelsområde mellom «de 7». Vi skal komme tilbake til det i den neste redegjørelsen. Forholdet er vel stort sett det at man antagelig må gjøre regning med at et frihandelsområde mellom «de 7» vil komme til å ha en noe kortere gjennomføringsperiode enn vi har tenkt for en nordisk tollunion, i all fall på en rekke vanskelige områder. Vi har jo nå innenfor det nordiske fellesmarked for visse industriområder kommet frem til en overgangstid opp til 15 år, og de overgangsordningene som opprinnelig var tenkt som 10 års overgangsordninger, er blitt forlenget til 12. Dette er innenfor det nordiske marked løsninger som skulle være av ganske stor interesse for en del norske industrigrupper som ville kunne være vanskelig stillet med kortere overgangsperioder. Risikoen og vanskeligheten nå i forbindelse med et eventuelt 7-makts-samarbeid ligger i det forhold at vi neppe kan regne med å få fullt så lange overgangsperioder for visse industriområder som dem vi har fått til i det nordiske samarbeidet. Det skal vi komme nærmere tilbake til. Men det spørsmål som da naturligvis også vil komme opp, er en eventuell innpassing av en nordisk tollunion i et frihandelsområde mellom «de ytre 7». Det er fra de andre lands side intet i veien for at vi gjør dette når det gjelder de ytre tollsatser, det vil være opp til de nordiske land selv å avgjøre om det vil være hensiktsmessig eller ikke, men jeg tror neppe at det vil være mulig å få alle fordelene som det nordiske marked utvilsomt innebærer på visse områder, berget over i et 7-makts-samarbeid.

Rent arbeidsmessig kjører vi begge disse sakene parallelt, og det er intet som er lagt «på is». De nordiske drøftelsene fortsetter når det gjelder jordbruksområdet og fiskeriområdet, hvor man ikke har funnet en løsning ennå. Som jeg nevnte, håper vi at løsningen vil bli funnet i løpet av de nærmeste ukene. Man kan da si at forhandlingsmessig er den saken utredet så langt vi kan klare å utrede den og forhandle om den.

Samtidig vil drøftelsene mellom «de ytre 7» bli tatt opp igjen 1. juni i en lengre møtesesjon som det er invitert til i Stockholm, og forutsatt at man kan komme frem til enighet om avviklingsperiodens lengde, er det ikke usannsynlig at man i løpet av de nærmeste månedene også vil kunne ha ferdig teksten til en traktat om et frihandelsområde mellom «de ytre 7». Det er allerede nå antydning fra britisk hold at man bør ta sikte på å holde et møte mellom regjeringsmedlemmene i «de ytre 7» for å behandle resultatene fra det kommende Stockholms-møte en gang før de skandinaviske sommerferier begynner, det vil si nå i slutten av juni eller begynnelsen av juli. Det vil da kunne foreligge et resultat, hvis man oppnår enighet om det som er det vanskelige punktet, nemlig over hvor lang tid man skal bygge ned tollsatsene.

Formannen: Er det flere spørsmål eller merknader til problemet om nordisk fellesmarked?

Wikborg: Det var bare om timetabellen. Det er jo ikke mulig å få disse spørsmålene realitetsbehandlet før Stortinget går fra hverandre om en måned, og det er naturligvis heller ikke meningen at Stortinget skal komme sammen i løpet av sommeren. Det vil med andre ord si at Stortinget ikke vil få noen befatning med disse spørsmål før vi kommer sammen igjen 1. oktober, det må vel være helt klart.

Statsråd Skaug: Vi har regnet med at stortingsbehandlingen av det ene eller av begge spørsmål vil måtte skje i løpet av høsten. Den nordiske planen må jo dessuten legges frem for Nordisk Råd på dets høstsesjon.

Røiseland: Men er det då så å forstå at det er noka eigenleg stemning i Sverige og Danmark for ein nordisk tollunion innanfor eit vest-europeisk frihandelsområde? de Besche har t.d. sagt at han aldri har trudd noko på det.

Statsråd Skaug: Det vil nok i Danmark, skulle jeg tro, være stor stemning for en nordisk tollunion innenfor et frihandelsområde, av den enkle grunn at det jo vil skape muligheter for Danmark til å sette opp storparten av sine tollsatser.

Røiseland: Og så må vi fylgje med?

Statsråd Skaug: Vi kommer til å gå med, men det kan bli tekniske vanskeligheter med å kombinere disse planene. Der er det spørsmål om nedbyggingstakten innenfor et eventuelt nordisk samarbeid og innenfor et vesteuropeisk 7-makts-samarbeid. Det *kan* kombineres, men om det vil være hensiktsmessig å gjøre det, er en sak som man må vurdere nærmere. Rent umiddelbart kan det selvsagt hevdes fra norsk side at det ikke vil være noen fordel å ha et nordisk fellesmarked innenfor et eventuelt 7-makts-samarbeid, fordi vi vil få en belastning i form av en reduksjon av våre nåværende ytre tollsatser. På den annen side kan man vel kanskje også si at innenfor et slikt 7-makts-samarbeid, hvor

Storbritannia jo blir den dominerende part, ville det kunne være en fordel at Norge, Sverige og Danmark var knyttet nærmere sammen enn de er.

Røiseland: Men kva er det då tanken at denne tollunionen skal innebære? Skal han innebære noko meir enn at tollsatsane utover skal vere felles? Er det tanken at det skal vere ei samordning av økonomisk politikk og sosial politikk og alt dette?

Statsråd Skaug: Nei.

Røiseland: Vil det då eigenleg bety noko større andsynes dei andre i eit europeisk frihandelsområde? Dersom det rett og slett berre er dei ytre tollsatsane vi skal harmonisere, vil ein nordisk tollunion då ha noko større å seie når det gjeld å kunne stå sterkt andsynes andre?

Statsråd Skaug: Man vil naturligvis automatisk få et mye nærmere handelspolitisk samarbeid hvis man har en tollunion.

Røiseland: Då får ein altså samordning av den økonomiske politikken.

Wikborg: Hvis «de 7» etableres som et frihandelsområde, oppnår vi for så vidt innenfor disse land det samme som vi oppnår ved en nordisk tollunion, men vi må ta på oss den enorme belastning som det er å redusere våre tollsatser til det halve og derved legge oss ytterligere åpne for f.eks. konkurranse fra «de 6». jeg skjønner ikke at det overhodet da kan være noen fordel for oss å slutte oss sammen her i nord, når det koster oss så meget, og når vi kan oppnå fellesmarkedsfordelene uten å ta de omkostningene.

Statsråd Skaug: Det er ikke riktig at vi reduserer tollsatsene til halvparten. Med de nye avtalte overgangsordninger og tollsatser er det jo ikke på langt nær så mye det dreier seg om.

Wikborg: Men er det ikke fremdeles så at vi skal innføre toll på jern og stål?

Statsråd Skaug: Jo.

Wikborg: Det har vi jo ikke nå i noen særlig utstrekning.

Hegna: Det er til forretningsordenen. Jeg vil bringe til formannens overveielse det spørsmål om man ikke når man nå er kommet så vidt langt i diskusjonen, kunne få redegjørelsen om frihandelsområdet for «de ytre 6 eller 7», så vi kunne fortsette diskusjonen etter å ha fått den.

Formannen: Det synes jeg er en meget fornuftig tanke, og jeg vil foreslå at vi da får denne redegjørelsen nå, hvis medlemmene er enige.

Statsråd Skaug: Jeg vil da be om at ekspedisjonssjef Sommerfelt, som har vært Regjeringens sendebud i disse sakene og som har hatt disse drøftelsene i de forskjellige hovedsteder, får gjøre rede for de erfaringer og de inntrykk som han og de Besche har fått gjennom sine samtaler.

Ekspedisjonssjef Sommerfelt: Komiteen har fått tilsendt for det første det opplegget fra kabinettsekretær de Besche som ble sirkulert i de respektive hovedsteder i april, og hvis tekst var blitt forelagt oss her i Oslo på forhånd og godkjent av oss, og dessuten har komiteen fått seg tilsendt to reiserapporter. I går ble det så sendt ut det dokument fra Stockholm som inneholder en innbydelse til møte på embetsmannsnivå i Stockholm 1. juni, som handelsministeren nevnte, og vedlagt de konklusjoner som de Besche og jeg er kommet til etter denne rundreisen.

Som en oppsummering av inntrykkene fra vår reise kan jeg si at det var en temmelig samstemmig oppfatning i alle disse hovedstedene at man ikke kunne vente noe opplegg fra De Seks og de Ikke-Seks i overskuelig fremtid. Dette grunner seg på den franske innstilling, som fremdeles er den at man bare snakker om to alternativer – enten en europeisk tollunion på linje med Romatraktaten eller en verdensomspennende historie i GATT-format. Man vil altså der ikke ha noe som kan smake av et vesteuropeisk preferanseområde, hvis det ikke gis en karakter som den Romatraktaten har. Bortsett fra denne enighet, var det naturligvis noe forskjellige oppfatninger i de respektive hovedsteder om hva man skulle gjøre i en slik situasjon.

Danskene var de mest negative. De er fremdeles av den oppfatning at man i den nåværende situasjon ikke bør gjøre noe som helst. Når jeg sier «danskene», snakker jeg om de danske embetsmenn som vi hadde samtaler med i København.

Østerrikerne er i en vanskelig situasjon. De har et næringsliv som i forholdsvis liten grad er knyttet til De Ytre Seks, men derimot i meget stor grad til De Seks. Politisk sett må man imidlertid si at de ikke har noen mulighet for å gå inn i De Seks' fellesmarked, og heller ikke for å lage noen bilateral assosieringsavtale med De Seks. Derfor er det politisk sett av stor interesse for dem om dette Ytre Syv-arrangement kan bli etablert, slik at man på denne måte får i stand det 17-landsarrangement som jo alle sikter på.

I Portugal har man det forhold at dette underutviklede land har fått seg levert en rapport fra et ekspertutvalg ledet av dir. Melander, og som går ut på at hvilke overgangsordninger de andre land enn måtte bli enige om, burde Portugal ha det dobbelte. Dette vil altså si at det er litt vanskelig å innpasse Portugal i et slikt syvmaktsområde som i realiteten skulle forsøke å komme i gang fort og være en så kongruent gruppe som mulig i forhandlingene i Paris.

Så har vi da de mer industrialiserte land Sverige og Storbritannia, og der var interessen meget stor.

Under denne rundreisen var vi to ganger i London. Første gang traff vi ikke i og for seg regjeringsrepresentanter, idet Mr. Maudling var i Strasbourg, og de embetsmenn vi snakket med, var kanskje ikke så frittalende som de ville ha vært hvis de hadde hatt mer politisk backing. Men da vi kom tilbake til London etter å ha besøkt alle de andre hovedsteder, holdt Mr. Maudling en middag for oss, under hvilken han var meget åpen. Han sa at dette problem nå var blitt drøftet i den britiske regjering, at statsminister Macmillan gikk inn for dette Syv-makts-arrangement, at det måtte gjøres fort, og, som handelsministeren nevnte, at man burde ta sikte på å få en politisk drøftelse av disse problemer innen sommerferien. – Den britiske stilling er naturligvis vesentlig i en slik konstellasjon. Uten Storbritannia ville det ikke ha noen særlig forhandlingsvekt å lage noe mellom oss i relasjon til De Seks, som jo representerer en ganske formidabel forhandlingsgruppe.

Når det gjelder selve opplegget, vil man se av det dokument som ble sendt ut i går at man konsentrerer seg om selve overgangsperiodens lengde. Man er ennå ikke kommet frem til noe opplegg med hensyn til landbruk eller til fisk. Hva landbruket angår, har britene sagt underhånden til oss i London at de måtte kunne kjøpe danskene bilateralt ved forskjellige arrangementer. De står med andre ord fremdeles på det standpunkt de sto på under frihandelsforhandlingene i Paris, at det er intet medlemsland som virkelig vil ha frihandel på landbrukets område, og at man derfor ikke kan inkludere jordbruksproduktene som frihandelsvarer. På den annen side stiller de seg vel ikke helt uforstående til at man må ha en eller annen ordning også for landbrukssektoren for å kunne presentere dette bl.a. i Gatt, og at man på samme måte som på slutten av frihandelsforhandlingene i Paris, da skal ta sikte på å lage «en pakke» - et virkelig frihandelsområde når det gjelder industriprodukter, og dessuten en annen form for ordning når det gjelder landbruk.

Når det gjelder å kjøpe danskene, antydet de underhånden at de ville gi tollfrihet på f.eks. bacon og ost. De kunne ikke gi full tollfrihet på smør, av hensyn til New Zealand, men det mente de spilte mindre rolle for danskene. Dette bekreftet da også danskene da vi kom til København.

Så er det da et fremdeles utestående spørsmål om disse varene skal bli tollfrie i hele området, eller om det bare blir en bilateral ordning mellom Storbritannia og Danmark. Jeg har inntrykk av at svenskene sier at de ikke kan begynne å oppheve tollene på bacon og ost, fordi de har disse importavgiftene osv., som de trenger for hele det svenske landbrukssystem, men jeg vet at dir. Norlander og hans folk sitter og arbeider med et dokument som kanskje vil bli fremlagt allerede på møtet i Stockholm, til drøftelsene der. Vi har imidlertid ennå ikke sett innholdet av dette dokument.

Når det gjelder fisk, vil man på norsk side lage et dokument som vil bli presentert på Stockholm-møtet. Hva fiskesektoren angikk sa britene at de kunne gå med på tollfrihet for en rekke industrialiserte fiskeprodukter som fiskehermetikk, sildemel, sildolje, osv. Derimot kunne de ikke ha tollfrihet på frossenfilet. De koblet dette sammen med truslen om en 12 miles grense. De sa at hvis de kunne få en garanti for at de kunne fortsette å fiske på samme måte som de gjorde nå, måtte man også kunne komme til en ordning når det gjaldt avgiften på frossenfilet. Dette, vil

jeg understreke, er bare en muntlig antydning fra en embetsmann i det britiske landbruksministerium, det er ikke noen uttalelse fra noe regjeringsmedlem jeg refererer her.

Det som vil bli hovedproblemet i tiden fremover er overgangstidens lengde, idet det for de andre felters vedkommende hersket så pass stor enighet mellom De Syv under frihandelsforhandlingene i Paris at man ikke tror at det vil bli noen uovervinnelige vanskeligheter der.

Hva overgangstidens lengde angår, ble det i det opprinnelige de Besche-dokument antydnet at man kunne ta en overgang generelt over hele linjen på 5 år, og så ytterligere 5 år for vanskelige sektorer. Det er naturlig i en slik gruppering som denne, med så pass forskjellig industrielt utviklede land, at de forskjellige land vil ha forskjellige oppfatninger her.

Britene vil ha så kort overgangsperiode som mulig. De vil i grunnen ikke ha noen, men til gjengjeld en meget liberal klausul i henhold til hvilken et land ville kunne peke på at her var det vanskeligheter, så de var nødt til å ha en lengre overgangsperiode. På den annen side har vi, som jeg nevnte, Portugal, som vil ha det dobbelte av alle de andre, og Østerrike, som også meget sterkt gikk inn for at man måtte ha en overgangsperiode som var så lang som overhodet mulig. Sveitserne støttet dette synspunkt, ikke så meget ut fra sine egne interesser, sa de, men fordi de ville trekke Østerrike med seg. Dette var både politisk og økonomisk begrunnet fra Sveits' side.

I dette dokument som ble sirkulert i går har derfor de Besche og jeg konsentrert oss om to alternativer: Enten en øyeblikkelig avvikling av tollsatsene på de sektorer hvor det ikke burde være vanskeligheter, fordi vedkommende land ikke produserer vedkommende vare, eller fordi det er en råvare eller et halvfabrikat som er av så stor verdi i dets egen ferdigvareproduksjon at landet vil øke sin egen konkurransedyktighet ved å avvikle tollsatsen. Så kan man da ta en prosentsats – vi har antydnet 15, men dette taket kan muligens gå høyere, opp til 20 prosent – for hvilken man kan reservere en overgangsperiode på 10 år. Når man har antydnet 10 år, er det av følgende grunn: Romatraktaten har ikke absolutte bestemmelser om når det hele skal være avviklet, bortsett fra at maksimumsgrensen er 15 år. La oss da si 12 – 15 år. Det vil være gått 2 år siden Romatraktaten trådte i kraft når vår avtale eventuelt begynner å gjelde, og trekker man da 2 fra 12, kommer man frem til tallet 10. Med andre ord, dette skulle ikke vanskeliggjøre assosieringsforhandlinger mellom De Seks og De Ikke-Seks. Dertil kommer at en ordning som denne vil ligge nær opp til det nordiske system, og derved også lette en tilpasning av et nordisk arrangement i dette Syvmakts-arrangement.

Det annet alternativ er, som det er pekt på i dokumentet, at man konsentrerer seg om en lineær avtrapping over hele linjen over 10 år. Alle er dog enige om at den første avtrapping, som man tar sikte på skal finne sted 1. juli 1960, altså neste år, skal være på 20 prosent og skal være over hele linjen, for at man på den måte skal komme i takt med Romatraktatens tollavvikling.

Jeg tror dette er det vesentligste av de problemer som har vært reist og de inntrykk vi fikk på vår reise. Jeg vil bare få lov til å understreke for det første at

dette har vært en embetsmannsreise, at det naturligvis ikke er tatt noen politisk avgjørelse på dette felt i noen av de land vi har vært i, og dessuten at de anstrengelser som nå gjøres, utelukkende tar sikte på å bygge en bro mellom De Seks og De Ikke-Seks, for å få i stand en tilfredsstillende assosieringsavtale innen OEEC-området.

Statsråd Skaug: Kunne jeg få føye til et par ord om sakens behandling.

Som ekspedisjonssjef Sommerfelt understreket, har de drøftelser som hittil har funnet sted, vært ført mellom embetsmenn, og det har ikke i noen av disse land vært tatt politiske avgjørelser i saken. Man kan vel si at det har vært meget uforbindtlige drøftelser, og at formålet med det som har skjedd hittil, har vært å kartlegge situasjonen, forsøke å finne ut hva vanskelighetene består i, og forsøke på det grunnlag å gjøre seg opp en mening om hvilke muligheter som foreligger for å komme frem til en løsning.

Det er videre holdt to formelle møter – ett i Oslo i januar og ett i Stockholm i mars. Men nå er saken kommet så langt at den må behandles som den viktige sak den er, og all den stund det ser ut til at det kan være muligheter for å nå frem til en løsning, er det nå før møtet i Stockholm nødvendig å få drøftet denne saken på forskjellige hold her hjemme. Vi har hittil kunnet si at Regjeringen ikke har vært involvert på annen måte enn at vi selvsagt har vært enige i at for vårt vedkommende ekspedisjonssjef Sommerfelt har deltatt i disse drøftelsene, og selvsagt har vi også snakket om disse problemene, men de har ikke vært undergitt vanlig behandling. En av grunnene til at vi har valgt denne fremgangsmåten, er at vi nødig ville sette i gang med formelle drøftelser og forhandlinger før man hadde en noenlunde rimelig forhåpning om å kunne bli enige. Noe av det verste som kunne skje i den situasjon vi har, var jo om disse Syv med brask og bram gikk i gang med store forhandlinger, og det viste seg at vi ikke kunne bli enige om noen ting. Men som sagt, nå er tidspunktet kommet da man må ta et skritt videre, hvis man etter de drøftelsene som bl.a. skal foregå her i komiteen, finner at dette er noe vi bør gå inn for.

Vi har bedt dir. Getz Wolds utvalg for det europeiske frihandelsområde om å avgi en uttalelse spesielt om overgangstidens lengde og de problemene som man der står overfor, og i det utvalget er da alle næringsorganisasjonene representert, og også de direkte interesserte departementer. Vi har dessuten sammenkalt til et møte i neste uke i Rådet for internasjonalt økonomisk samarbeid, hvor også næringsorganisasjonene er representert, her ved sine formenn eller presidenter, slik at man kan få en drøftelse også med toppfolkene i næringsorganisasjonene, etter at næringsorganisasjonene gjennom andre representanter har deltatt i drøftelsene i Getz Wold-utvalget.

I slutten av neste uke er det så meningen at Regjeringen vil drøfte hele denne saken, og vi vil da ha den fordel at vi har hatt anledning til å drøfte den her i denne komite, med næringsorganisasjonene og med Getz Wold-utvalget. Vi vil da måtte gi en instruks om hva våre forhandlere på møtet i Stockholm skal gå inn for, spesielt når det gjelder overgangstidens lengde, som er det vanskelige spørsmål. De drøftelsene som skal finne sted i denne og i neste uke, skulle da forhåpentlig kunne

gi Regjeringen den veiledning som Regjeringen for sitt vedkommende i høy grad har behov for i denne saken.

Formannen: Får jeg lov til å spørre: Jeg har sett at det har vært sagt i pressen at det skulle ha vært ført parallelt løpende forhandlinger mellom industriforbundene i disse land. Er det riktig?

Statsråd Skaug: Industriforbundene i disse land har hatt flere møter om denne saken. De startet vel allerede i fjor høst en gang. Det er så vidt jeg vet ikke kommet noe positivt ut av de drøftelsene. Det kan kanskje henge sammen med at de også på et relativt tidlig tidspunkt ble tatt opp på den måten som det nå har skjedd.

Vi har for vårt vedkommende hatt kontakt med Industriforbundet hele tiden om det som har foregått også på denne uforbindtlige måten, slik at de har vært informert til enhver tid.

Wikborg: Jeg ville gjerne vite med hensyn til disse 15 – 20 prosentene som man skulle kunne holde utenfor og få lengre overgangsordninger for: Kan hvert land fastsette de varegrupper som kommer inn under dette, slik at man på den måten kan få et overmåte komplisert forhold?

Statsråd Skaug: Det er det vel ikke helt enighet om, men tanken har nærmest vært den at skulle man forhandle seg frem til dette i en gruppe på syv land og bli enige om hvilke varegrupper man skulle ha overgangsordninger for, ville man få overordentlig vanskelige forhandlinger. Vi har gjort det på det nordiske plan, og der har vi jo gjennom forhandlingsveien oppnådd for det første å få en rekke interne overgangsordninger for Norge, som er av eksklusiv karakter og altså ikke gjelder de andre land, og dessuten har vi i en viss utstrekning forsøkt å forhindre at Sverige fikk bestemte overgangsordninger som de til visse tider har truet med at de gjerne ville ha. Innenfor syv land tror jeg det faktisk ville være umulig å forhandle seg frem til enighet her, og det betyr naturligvis for vårt vedkommende at vi sannsynligvis kan risikere at britene i så tilfelle vil regne sin treforedlingsindustri som en vanskelig stillet industri og benytte seg av denne adgang til ikke å gjennomføre frihandelsbehandling for disse varenes vedkommende.

Formannen: Vil en slik ordning eventuelt kunne aksepteres av GATT?

Ekspedisjonssjef Sommerfelt: Ja, så lenge vi har det endelige mål at all toll skal avvikles i løpet av en viss periode.

Wikborg: Er det mulig å få det statistiske belegg for hvordan disse to alternativer som er antydnet av ekspedisjonssjef Sommerfelt vil virke hos oss? Og kan det gjøres så hurtig at man allerede i løpet av en 14 dagers tid har oversikt over det – i all fall en forholdsvis rough oversikt?

Statsråd Skaug: Det er vel en av de ting Getz Wold-utvalget nå må ta opp. Industridepartementet har gjort noen foreløpige beregninger og er kommet frem til den foreløpige konklusjon at de 15 prosent vil kunne gi dekning for det vesentlige av de overgangsordninger som vi har forhandlet oss til på de nordiske plan, rent bortsett fra at det vil bli kortere, ved at man her får la oss si opp til 10 år og ikke noe etterpå, mens vi har opp til 12 og 15 år i det nordiske.

Røiseland: Men denne nordiske tollunionen – for å kome tilbake til den – må jo på sett og vis vere komen i ei mykje vanskelegare stilling for oss no då det berre er tale om i fyrste rekkje eit samarbeid mellom dei sju i Europa, enn dersom ein hadde fått eit samarbeid over heile Vest-Europa. For skal vi få nordisk tollunion, blir resultatet for vår del at vi må senke tollsatsene, og samtidig blir vårt næringsliv utsett for diskriminering i den kontinentale tollunionen. Denne diskrimineringa ville vi ha unngått dersom vi hadde fått eit frihandelsområde over heile Europa, og då ville det på sett og vis vore lettare å gjennomføre ein nordisk tollunion. Men skal vi risikere at vi ikkje får noko samarbeid med den kontinentale tollunionen, kjem vi jo i den forferdelege situasjon at vi må svekke vår konkurransevne her heime, samtidig som det blir diskriminert mot oss i Mellom-Europa. Det må då bli overmåte vanskeleg for oss, så der må ein vere varsam og ikkje læse noko fast.

Statsråd Skaug: Nei, intet er låst fast på noen av disse punktene for Regjeringens vedkommende. Regjeringen har ikke diskutert realitetene i denne situasjon i det hele tatt, men vi mener at det vel er riktig at vi har plikt til å videreføre forhandlingene om det nordiske samarbeidet i alle fall og se om man kan oppnå enighet, og så får man, hvis det er stemning for det – og det er det vi gjerne vil høre fra denne komite – gå inn for forhandlingene mellom De Syv. Så får vi føre de forhandlingene som et sett for seg, og så får vi da senere, når forhandlingsresultatene der foreligger, ta opp til vurdering om det er hensiktsmessig sett ut fra norske interesser å ta det ene eller det andre, eller begge deler. Det ligger naturligvis en forpliktelse i å gå inn for disse forhandlingene mellom De Syv, fordi at gjør vi det først, og kommer man frem til enighet, er det ikke så lett å trekke seg igjen. Det tror jeg man må se i øynene.

Hegna: Disse forhandlingene som er omtalt i de dokumenter som er utdelt, har jo i noen utstrekning allerede vært omdelt i f.eks. den engelske presse, og de har også vært kommentert fra Roma-traktat hold. Så man følger nok utviklingen med oppmerksomhet der, og vil nok også vite om forhandlingene fører til noe resultat eller ikke.

Det jeg forlangte ordet for var på en måte å føre drøftelsene videre etter det hr. Røiseland nevnte. Det står i det siste dokument vi fikk, på side 3, under punkt 15, i innbydelsen til den konferansen som skal finne sted i Stockholm:

«Oppmerksomheten henledes også på det problem forholdet til det nordiske fellesmarked reiser, og som ble nevnt under vår reise. De foreslåtte overgangsregler for dette marked korresponderer nøye med det første

alternativ. Det ville være nyttig å få de syv lands reaksjon på muligheten av å passe det nordiske system inn i de alternative overgangsordninger som er drøftet ovenfor i dette dokument.»

Det spørsmål jeg gjerne ville stille var: Foreligger det noen særlig reaksjon når det gjelder dette, på det nåværende tidspunkt?

Statsråd Skaug: Nei, det har vært tanken å drøfte det nærmere under Stockholm-møtet.

Røiseland: For at det ikkje skal bli noka misforståing vil eg gjerne seie at eg er heilt samd med handelsministeren i at vi skal føre alle desse tingingane, og parallelt. Det er rett at eit vesteuropeisk frihandelsområde er så livsviktig både for oss og Vest-Europa i det heile, at vi må gjere det vi kan for å få det i orden. Og så lenge vi ikkje veit korleis det går med dei vesteuropeiske planane, bør vi òg tinga om ei ordning i Norden. Så får vi sjå på det heile i samanheng når vi kjem så langt.

Formannen: Vi kan ikke se bort fra det forhold at hvis man kan få til en nordisk ordning, vil det styrke vår posisjon innenfor det planlagte frihandelsområde, som ellers ganske naturlig vil ha en tendens til å bli en krets av småstater – om jeg så skal si – omkring Storbritannia. Hvis de nordiske land der kunne stå sammen, vil det bli atskillig mer likevekt i hele sammenslutningen.

Borgen: Jeg har tidligere sagt og jeg vil gjerne gjenta ved denne anledning at jeg for min del ser det som vesentlig fordelaktigere om vi kan høre til et større område enn bare et nordisk fellesmarked eller en tollunion. Jeg har også sett det slik at de forhandlinger som har vært opptatt om et nordisk økonomisk samarbeid, skulle være et middel til å gjøre seg mer gjeldende i forhandlingene om et større europeisk område. Jeg har samme oppfatning fremdeles, uten at jeg har særlig mye fakta å underbygge den med.

I denne forbindelse vil jeg gjerne stille et spørsmål til handelsministeren. Han nevnte i et av sine innlegg i dag, at hvis en fikk en nordisk tollunion, ville en få et mye mer intimt handelspolitisk samarbeid i Norden, og at det i og for seg ville være en fordel både i forhandlingene og eventuelt siden om det ble både et større europeisk område og en nordisk tollunion, og så vidt jeg forsto, også en fordel i praktiseringen for Norden selv.

Det er noe som er litt vanskelig å forstå at dette at en har en blank og bar tollunion i og for seg og alene skulle gi en fordel forhandlingsmessig og handelspolitisk. Dette at en har visse felles tollsatser som en kanskje har redusert i fellesskap, vil vel ikke alene være noe hjelpemiddel, hverken i forhandlingene eller i rent praktisk handelssamkvem fra Nordens side overfor de andre. En måtte vel fram til visse *andre* former for fellesopptreden: at man kunne opptre som selger i større grad i fellesskap, og som kjøper i større grad i fellesskap. Det er på *det* område en har noe å vinne. Jeg har vanskelig for å se i dag hvordan dette at man bare får en

tollunion, skulle kunne føre til den fordel som man er ute etter å skaffe seg gjennom et samarbeid i Norden.

Statsråd Skaug: Det er naturligvis ikke dette med tollsatsene alene som skaper forutsetningene for et nærmere samarbeid mellom de tre nordiske landene innenfor en eventuell tollunion. Med denne tollunionen vil det jo også bli etablert et nært samarbeid mellom administrasjonene i disse tre land når det gjelder den utadvendte handelspolitikk. Det vil komme rent automatisk, fordi man vil måtte komme sammen med nokså korte mellomrom for å drøfte spørsmål av felles interesse.

Hvilken betydning man skal tillegge dette, se det er en annen sak, og ved den endelige avveining må man ta dette moment og en rekke andre momenter i betraktning. Det som ville være av stor betydning for oss, var naturligvis om vi i et eventuelt frihandelsområde med De Syv kunne berge over en del av de lange avviklingsperiodene vi nå har forhandlet oss til på nordisk basis. Det er vel neppe tvil om at deler av norsk hjemmeindustri vil bli vanskeligere stillet med den korte gjennomføringsperioden, dvs. 10 år, og med en samtidig sterk konkurranse både fra britisk og svensk industri. Mot det må man så igjen veie hvilke fordeler man kan oppnå for norsk eksport. Vi har i Handelsdepartementet hatt en del drøftelser med eksportindustrien om dette, og det er øyensynlig så at de store vinningene ikke er så betydelige som man ofte har tenkt seg, fordi det som er de vesentlige norske eksportvarer til dette område, er varer som selv i dag ikke møter noen særlige vanskeligheter innenfor området. Vi kan oppnå en del når det gjelder de industrialiserte fiskevarer, utvilsomt. Det er så spørsmål om britene vil benytte seg av 15 pst. regelen til å ta en lang overgangsordning for papir. Da vil det ta tilsvarende lengere tid også for oss å innkassere den gevinsten som dette større marked skulle gi spesielt for denne næringen.

Kjøs: Jeg vil ganske kort si at jeg er meget stemt for at man skal fortsette arbeidet med å komme fram til en avtale om et frihandelsområde mellom De Ytre Syv. Jeg legger da stor vekt på det som står i et av de dokumenter som er sendt oss, at dette skal ikke være som noen motsetning mot fellesmarkedet mellom De Seks, men tvertimot noe som senere hen kunne føre til at man kom fram til en større enhet økonomisk, og jeg kan gjerne også si handelspolitisk, i Vest-Europa. Det legger jeg overmåte stor vekt på av rent politiske hensyn.

Når det gjelder å drøfte det nordiske fellesmarked i forhold til et frihandelsområde mellom De Ytre Syv, synes jeg ikke det har så veldig stor hensikt på det nåværende tidspunkt. Det får man da gjøre når disse forhandlingene er sluttført, og man ser hva som foreligger. Men jeg vil gjerne ha sagt at jeg for mitt vedkommende legger langt større vekt på et frihandelsområde mellom De Ytre Syv enn på et nordisk fellesmarked. Det gjør jeg ikke bare ut fra betraktninger over prosenter og tollsatter, men ganske enkelt fordi det er naturligere for oss å komme inn i et frihandelsområde av De Ytre Syv og helst mange flere i Vest-Europa, fordi det fører vårt næringsliv og våre økonomiske og handelspolitiske forbindelser mer

etter naturlige linjer enn en nordisk tollunion vil gjøre. Det ligger i grunnen også bak mine betraktninger over dette spørsmål. Jeg vil gjenta at jeg synes det er helt riktig å føre forhandlingene om et frihandelsområde av De Ytre Syv videre.

Wikborg: Jeg kan slutte meg helt til det som hr. Røiseland og hr. Kjøs har sagt, bortsett fra at jeg tror ikke det er så helt riktig det hr. Kjøs sa om at dette ikke får en front mot De Seks. Det er jo helt klart at hensikten er å beskytte seg mot den diskriminering de foretar overfor oss. Forholdet er vel nettopp det at dette kan komme til å virke slik overfor De Seks at det kan bli en brekkstang til å komme videre.

Jeg er også helt enig i at det er de alminnelige politiske synsmåter som her blir de mest tungtveiende, selv om jeg må si at jeg nærer atskillig frykt for sysselsettingen her hjemme under hvilket som helst av de to alternativer det her er tale om. Jeg går ut fra at Getz Wold-utvalget vil se på nettopp sysselsettingsspørsmålet i forbindelse med disse to eventualiteter.

Ellers er vi vel her i samme situasjon som da det gjaldt det europeiske frihandelsområde, at vi ikke har noe valg, vi kan ikke stå utenfor. Hvis de andre Seks av De Syv slutter seg sammen, kan selvfølgelig ikke vi være utenfor.

Jeg er også enig med hr. Kjøs i at det har liten betydning for øyeblikket å diskutere nordisk tollunion. Den synes å komme noe fjernere etter hvert. Det er vel ikke noen begrunnelse på et fellesmarked innenfor De Syv at vi lager en liten sammenslutning som i noen grad er rettet mot de andre innenfor De Syv, men det får vi da komme tilbake til senere.

Statsråd Skaug: Det er nok så at man kanskje kan risikere at enkelte vil se på 7-maktssamarbeidet som noe som er rettet mot De Seks. Vi legger stor brett på at så ikke er tilfellet, men at dette skal åpne muligheter igjen for forhandlinger.

Jeg så i en morgenavis i dag at M. Rey, som er et av de belgiske medlemmer i den europeiske kommisjon, og som så å si er deres utenriksminister, på et møte i går i Bryssel kom med den uttalelse at kommisjonen og fellesmarkedet med De Seks ville se med glede på at et 7-maktssamarbeid som antydnet kom i gang, fordi, som han sa, det ville kunne lette forhandlingene for å få en europeisk løsning. Et av medlemmene av de høye myndigheter i De Seks er for så vidt helt på linje med vårt prinsipale syn på saken.

Kjøs: Jeg ba om ordet nærmest for å fremheve det samme som handelsministeren nå sa, i anledning av det hr. Wikborg nevnte, bare for å understreke at det er sagt der at dette vil man legge vekt på, og det synes jeg er ganske riktig. Men det er mulig at det i første omgang kan virke slik som hr. Wikborg sa, og at det derfor kanskje er særlig nødvendig å nevne det som er fremhevet i dette dokumentet, nemlig at man vil legge vekt på å få fram at hensikten med dette er ikke å skape motsetninger, men å oppnå det motsatte på lengre sikt.

Hønsvald: Handelsministeren sa, så vidt jeg forsto ham, at danskene er tilbakeholdne når det gjelder forhandlinger om et frihandelsområde for De Ytre Syv, men svenskene og englenderne, så vidt jeg forsto, var positivt innstilt for det. Jeg har oppfattet danskene derhen at de mener at forhandlinger om et frihandelsområde mellom De Ytre Syv bare har interesse, hvis det kan påskynde forhandlingene med De Seks. De ser det så vidt jeg skjønner – i all fall de jeg har snakket med av dem – som et utgangspunkt og som en styrking av vår forhandlingsposisjon overfor De Seks. Jeg er ikke så sikker på om danskene overhodet vil gå med i et frihandelsområde mellom De Syv, hvis det ikke kan påvises at det meget snart vil føre til et bedre forhold til De Seks, altså en ny forhandling med De Seks.

Jeg vil gjerne høre hvordan man ser på det her i landet, hvordan Handelsdepartementet ser på det. Vil et slikt frihandelsområde ha noen verdi for oss som en varig ordening? Hvis det ikke fører til nye forhandlinger med De Seks, vil da et slikt selvstendig frihandelsområde ha noen betydning for oss som en varig ordening?

Jeg kan tenke meg at svaret på det vil være avhengig av hvordan det da går med overgangstiden. Skal man få en overgangstid eller en ordening som den som er skissert, så vidt jeg skjønner fra engelsk side, vil påkjenningen på det norske næringsliv etter min mening bli meget betydelig, og meget større enn den påkjønning vi eventuelt vil få innenfor et nordisk samarbeid. Jeg vil gjerne høre hvordan handelsministeren ser på det perspektivet, hvis det altså ikke lykkes gjennom et slikt frihandelsområde å få en ordening med De Seks, og vi da blir henvist til å opprettholde frihandelsområdet som en varig ordening. Hvordan ser handelsministeren på en sann situasjon?

Statsråd Skaug: Vårt primære utgangspunkt i denne saken har hele tiden vært at man ved etableringen av et frihandelsområde mellom De Syv skulle kunne ha håp om innenfor en relativt rimelig tid å få i gang realitetsdrøftelser igjen med De Seks. Det vil muligens komme til å ta noen år – kanskje tre-fire år – før man finner fram til en europeisk ordening. Det er helt avhengig av hvor lenge den franske motstand mot å ta opp forhandlinger kommer til å vare, og hvor kraftig den blir, men foreløpig er der ikke noe tegn til at det er noen endring i den franske innstilling. I grunnen har den franske innstilling hele tiden vært den at det skulle være en viss tidsforskjell mellom etableringen av De Seks og gjennomføringen av et større markedssamarbeid på europeisk basis. På et relativt tidlig tidspunkt i forhandlingene i Paris kastet de jo fram tanken om en faseforskyvning på 4 – 5 år for gjennomføringen av disse to planene.

Det er kanskje det som kommer til å bli resultatet, og da vil det være overordentlig viktig både forhandlingsmessig og også rent økonomisk sett at De Syv i mellomtiden finner fram til en eller annen ordening, slik at de også begynner på den nedbyggingsprosessen når det gjelder tollsatser, som De Seks allerede har startet, og som de kommer til å gå videre med neste år. Når man igjen skal begynne å forhandle med De Seks, vil det være viktig at vi også er kommet i gang og ikke skal behøve å ta et veldig skritt til å begynne med, for å komme i takt med De Seks.

Samtidig som dette har vært utgangspunktet, har vi imidlertid hele tiden også hatt den innstilling at skulle man gå inn for denne tanken om et frihandelsområde mellom De Syv, så måtte det lages på en slik måte at det ville kunne stå på egne ben om det skulle inntreffe at vi ikke får i gang forhandlinger.

Det som der er det vesentlige punkt for Norges vedkommende, er naturligvis spørsmålet om overgangstidens lengde. Men forutsatt at man der finner en for Norge relativt tilfredsstillende ordning, er det min oppfatning at dette vil være en nyttig ting. Vi har ikke gått gjennom dette i detalj, og det ligger i selve sakens natur at det her ikke er råd å føre noe tallmessig bevis, men jeg tror at på lengre sikt vil et slikt samarbeid åpne muligheter av betydelig omfang for norsk næringsliv. Men det vil sikkert komme til å ta sin tid, og man må vel være forberedt på at vi i første omgang vil kunne få betydelige vanskeligheter for enkelte grupper av våre industriprodukter.

En ting som jeg kanskje kunne nevne i denne sammenheng, og som også har vært noe vi har tillagt ganske stor vekt, er det forhold at hvis vi ikke får etablert et samarbeid mellom De Syv innenfor en noenlunde rimelig tid, så er det vel nokså stor risiko for at Storbritannia vil finne en ordning med De Seks. Det er noe som vil presses fram av selve utviklingens gang. For oss vil jo det også skape et stort problem, for det er ganske klart at om De Seks får en ordning med Storbritannia gjennom en bilateral assosieringsavtale, så er vi, selv med en nordisk tollunion, ikke særlig store og sterke i en europeisk sammenheng, tross alt. I en slik situasjon ville vi vel antagelig risikere kanskje å bli diktert fredsbestemmelsene fra De Seks' side. Det å forhindre Storbritannia i å komme fram til en ordning med De Seks på bilateral basis, har vi således sett som en viktig sak i denne sammenheng.

Hønsvald: Hvis det tar så lang tid som 3 – 4 år, kanskje enda lenger, før man igjen kan få reelle forhandlinger med De Seks, er det ikke da fare for at det i det tidsrommet kan oppstå en veritabel handelskrig, og at enkelte av de utenforstående land – jeg tenker ikke da bare på Storbritannia, men jeg tenker også på Danmark og muligens Norge – blir tvunget til å inngå bilaterale overenskomster med De Seks?

Statsråd Skaug: Hva som vil kunne komme til å skje, er det ikke så lett å ha noen formening om. Det er klart at man kan løpe en slik risiko som hr. Hønsvald nevnte. Samtidig er situasjonen dog den at det er stadige kontakter, stadige besøk mellom De Seks og de andre, og man er i aller høyeste grad på talefot, selv om situasjonen i øyeblikket er den at man ikke ser muligheter for å bli enige om en heleuropeisk løsning. Det vil jo bli en viktig oppgave i en slik overgangsperiode – om den nå kanskje kommer til å være 2 – 3 år til – å etablere hensiktsmessige organer, og at det sitter folk i de forskjellige hovedsteder som er innstilt på ikke å starte en veritabel handelskrig.

Ingvaldsen: Det er nærmest en liten filosofering over utviklingen. Hvis det blir noe samarbeid mellom De Syv og De Seks altså fortsetter, vil man få en reduksjon av tollsatsene mellom De Syv på den ene side og en reduksjon mellom De

Seks på den annen side, mens tollsatsene mellom disse områder vil holdes uforandret, inntil man begynner å samarbeide om å få dem bygget ned. Det skulle da føre til at f.eks. import av tyske varer her til landet vil bli møtt med høyere tollgrenser enn importen fra de andre land blant De Syv. Det vil si at importen av tyske varer vil bli vanskeliggjort, og tyskerne, som er svært godt innarbeidet hos oss og har svært gode handelsrepresentasjoner her, vil få et problem. Det kan jo være vel og bra.

Så er det spørsmålet: Hva kan vi få fra de andre? Man kan si at hvis man kunne velge sine partnere i et sånt frihandelsområde, ville man velge land som hadde en sånn næringsstruktur at den i grunnen supplerte vår egen, og at disse land kunne levere oss de materialer og de ting som vi overhodet ikke kan lage. Da kan ikke jeg se at det er noen vesensforskjell enten vi går inn i De Syv eller i De Seks. I alle tilfelle vil vi komme sammen med land som ser sin fremtid i en økt industrialisering og de er interessert i ferdigproduksjon så langt som mulig.

Jeg må dessverre si at både Østerrike og Sveits er kommet særdeles langt på det område nå, så jeg tror ikke vi får noe mindre ubehageligheter i konkurransen med industrivarene fra Østerrike og Sveits enn fra de andre. Det som jeg tror blir temmelig avgjørende, er hvordan England og dominions her vil stille seg. Vil vi få noen nytte av dominions i denne forbindelse? – Jeg ser at handelsministeren rister på hodet.

Statsråd Skaug: Ikke direkte. Dette med dominions har vært drøftet, men britene har ikke villet si noe endelig om sitt syn på den side av saken. Men det ville selvfølgelig være av stor interesse for oss om hele det området også kom med.

Ingvaldsen: Jeg skulle anta det ville være av vesentlig betydning hvis disse syv statene skal kunne holde tritt med De Seks. De Seks har jo fått et – hva skal jeg si – råmaterialsområde i Nord-Afrika. Gjennom dominions vil man kanskje få noe tilsvarende, og man vil da få et mer – jeg vet ikke hva jeg skal si – vel avbalansert område enn man ville få uten dem. Det forekommer meg at dette med dominions' stilling i dette tilfelle er nesten et springende punkt. Kunne man få dominions med, ville man få et område som er ganske, ganske stort, hvor nå De Seks holder på å trenge seg inn med eksport. Men jeg skjønner at man der ikke er kommet så langt at man vet noe om dette. Jeg tror at fra vår side vil det ha meget å si om man kunne få dominions med så langt som mulig.

Formannen: Hvis ikke andre forlanger ordet, forstår jeg det slik at komiteen er enig i at man fortsetter forhandlingene på embetsmannsnivået. Det vil for det første si at man deltar i dette møtet i Stockholm. Forhandlingene der er selvsagt helt uten forbindtlighet. Jeg går ut fra at Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med saken når den foreligger mer klart utredet.

Statsråd Skaug: Det vil kanskje være hensiktsmessig at det blir gitt en redegjørelse her i komiteen så snart Stockholmsmøtet er over, og før dette

eventuelle møte av regjeringsmedlemmer blir holdt. Stockholmsmøtet skulle være over den 10. juni. Det er planen.

Formannen: Da får vi ta et møte i midten av juni.

Så er det siste punkt på dagsordenen: *Forhandlingene om skipsfarten i Washington.*

Statsråd Skaug: Når det gjelder skipsfartsdrøftelsene i Washington, kan jeg være meget kort. Jeg viser til det notat som ble sendt om fra Utenriksdepartementet, og som komiteens medlemmer har fått tilstillet. Disse drøftelsene har vært forberedt i meget, meget lang tid, helt siden juli i fjor. De ble opprinnelig tatt opp på UNISCAN-basis, og de ble behandlet på et av de nordiske utenriksministermøtene i fjor. Etter hvert viste det seg at det var flere og flere europeiske land som var interessert i å være med i disse drøftelsene som nå skal finne sted, så den gruppe av land som vil bli representert i Washington ved de forhandlingene som skal begynne den 8. juni, er Belgia, Frankrike, Italia, Nederland og Vest-Tyskland samt de fire UNISCAN-landene.

Hensikten med disse drøftelsene er å få anledning til å fremføre overfor den amerikanske regjering og de amerikanske myndigheter et samlet vest-europeisk syn på amerikansk skipsfartspolitik, særlig da med sikte på den overordentlig store skade som De Forente Stater gjennom sin skipsfartspolitik påfører de vest-europeiske skipsfartsland. Det som da må bli tatt opp, er flaggdiskrimineringsbestemmelsene, bekvemmelighetsflaggspørsmålet og i noen utstrekning også den til dels outrerte form for dobbeltsubsidiering som drives.

Det har hele tiden vært de vest-europeiske lands innstilling at disse drøftelsene skulle føres på et så «høyt plan» som mulig og på et politisk plan. Det har i denne sak utviklet seg en øst-vest-motsetning med hensyn til hva slags representasjon man skulle ha, fordi amerikanerne på sin side har ønsket at forhandlingene skulle foregå på et så «lavt nivå» som mulig og være utelukkende av teknisk art. Vi har hele tiden sagt til det at disse tekniske drøftelsene har vi hatt i lang tid, og at det ingen hensikt hadde å sitte og drøfte mer på det tekniske plan, hvis man ikke kunne komme fram til å få i all fall forklart sine synspunkter for ansvarlig politisk hold i Washington.

Det foreligger i denne sak et omfangsrikt materiale, som er forberedt på vest-europeisk hold, og som vil danne basis for vår representasjon og vår argumentasjon. Det er vel få internasjonale møter som har hatt en forberedelse maken til den som har foregått i dette tilfelle.

Det var egentlig meningen at møtene skulle holdes i februar, men de ble utsatt etter amerikansk anmodning. Det var en ikke så ganske liten bitterhet på visse hold i De Forente Stater da vi ved IMCO's konstituerende møte i London ikke gikk med på å anerkjenne Panama og Liberia som sjøfartsnasjoner, og dermed som land som automatisk skulle ha rett til å sitte i IMCO's sikkerhetskomite. De vest-europeiske lands stilling her er bestemt av det forhold at hverken Panama eller Liberia har ytet eller kommer til å yte noe positivt bidrag til

sikkerhetsbestemmelsene til sjøs, og vi har ment at de derfor ikke burde ha sete i denne komite. Det er en avgjørelse av IMCO som disse to landene har innanket for den internasjonale domstol i Haag. Amerikanerne gikk i bresjen for å få disse to landene med, og det at de ble direkte nedstemt, førte til at de ba om at disse skipsfartsdrøftelsene i Washington måtte utsettes noen tid.

Dette henger også sammen med at de amerikanske sjømannsorganisasjoner samtidig gikk til voldsomme angrep på den amerikanske skipsfartsadministrasjon og forlangte dens sjef fjernet, da de mente at han ikke fylte sin stilling på en tilfredsstillende måte. De amerikanske sjømannsorganisasjonene vil gjerne komme bekvemmelighetsflaggtonnasjen til livs, men de vil på den annen side svært gjerne beholde de amerikanske bestemmelser både om flaggdiskrimineringen og om subsidieringen, så de står i en mellomstilling.

Det vi har tatt sikte på, er først og fremst gjennom drøftelsene å få presisert et europeisk synspunkt. Vi regner ikke med at det på dette møte vil kunne bli truffet vidtrekkende beslutninger av noen som helst art, og vi ser også dette møte som nå skal ta til, vesentlig som begynnelsen på noe som det vil ta ganske lang tid å få en løsning på. Men ut fra det synspunkt at dette er blitt et i høy grad politisk spørsmål, som ikke minst angår de vest-europeiske lands økonomi, og dermed også deres evne til å samarbeide i NATO, er det vi ønsker å få drøftelsene på en så høy level som mulig.

Det er nå kommet beskjed til oss om at den britiske transportminister vil lede den britiske delegasjon. På rederhold hjemme har det lenge vært sagt at et norsk regjeringsmedlem burde lede den norske delegasjon. Vi har inntatt det standpunkt at vi fant det mindre hensiktsmessig så fremt vi ble det eneste land som var representert ved et regjeringsmedlem, og også at det var lite hensiktsmessig for oss å møte med et regjeringsmedlem hvis britene ikke gjorde det. I en slik situasjon, om vi skulle være alene om å være representert ved et regjeringsmedlem, ville vi jo risikere å eksponere oss unødig sterkt. Etterat det nå er bestemt at Mr. Watkinson skal lede den britiske delegasjon, har man i København bestemt seg for at den danske handels- og skipsfartsminister skal lede den danske delegasjon, og jeg kommer da til å lede den norske.

Det skal holdes noen forberedende møter mellom delegasjonene i Washington i dagene før drøftelsene tar til den 8. juni, så man må reise dit litt tidlig i juni måned.

Den norske delegasjon vil for øvrig bestå av ekspedisjonssjef Dalstø i Handelsdepartementet, sekretær Tobiassen i Utenriksdepartementet og sekretær Christian A. Olsen fra Rederforbundet. Delegasjonen vil ikke offisielt inkludere representanter for redernæringen. Britene er meget mot å ha redere med i delegasjonene, og State Department i Washington er også meget bekymret for det, for hvis det var redere offisielt med i delegasjonene fra Europa, måtte det også være redere på den amerikanske side av bordet, og det vil amerikanerne øyensynlig helst unngå. Sekretær Christian A. Olsen fra Rederforbundet møter derfor som Norges representant i OEEC's sjøfartskomite, hvor han har vært Norges representant i 2 – 3 år, og har skjøttet sitt verv på en glimrende måte. Dessuten vil antagelig skipsreder

Leif Høegh komme til å oppholde seg i Washington på den tid møtene finner sted, men han vil ikke være medlem av delegasjonen. En representant for Sjømannsforbundet vil også oppholde seg i Washington da. – Jeg tror dette var det vesentlige jeg hadde å si.

Formannen: Er det noen bemerkninger til handelsministerens redegjørelse for disse drøftelsene? – Ingen har bedt om ordet.

Statsråd Skaug: Kan jeg få stille et spørsmål? Det gjelder meldingen om forhandlingene om frihandelsområdet og behandlingen av den. Jeg skulle vel kanskje helst være til stede der. Men jeg regner med å reise til Washington tirsdag den 2. juni om aftenen, og blir vel da borte de neste 14 dager, d.v.s. at jeg er tilbake igjen omkring den 16de eller 17de. Det er da spørsmål om når man skal ta behandlingen av meldingen. Det vil være nyttig for meg å vite om man gjør regning med å ha en debatt om den, for da bør jo enten utenriksministeren eller jeg være forberedt på å gi en oversikt over det som har skjedd i disse spørsmålene siden det tidspunkt da meldingen ble avgitt. Vi har holdt komiteen her underrettet, men har ikke sendt noen melding til Stortinget om de senere begivenheter.

Formannen: Vi har drøftet det spørsmål en del i den ordinære utenrikskomite, og situasjonen er nå den at innstillingen om meldingen om forhandlingene om det europeiske frihandelsområde er så å si lagt på is, idet vi regner med at det behøver ikke å bli noen debatt om den, den kan uten debatt enstemmig vedlegges protokollen, hvis det ikke er ønske om en debatt om hele den situasjon som nå er oppstått. Da har man altså den mulighet at man kan sette denne innstilling på dagsordenen og så få en debatt i tilknytning til den. Men det er avhengig av om man anser situasjonen så moden at det vil være en fordel å ta en debatt om alle disse problemer – det blir jo en debatt om de problemer som er berørt i dette møte – før Stortinget tar ferie. – Jeg vet ikke om handelsministeren synes det er ønskelig å ha en slik debatt.

Statsråd Skaug: Vi har ikke noe spesielt ønske om en debatt på det nåværende tidspunkt. Det er jo også nå et ganske stort arbeidspress, så det er kanskje vanskelig å finne tid til den.

Langhelle: Hvis vi skal ta en bred debatt, tror jeg at den i tilfelle bør tas før handelsministeren reiser. Stortinget tar nå sikte på å bli ferdig cirka St. Hans, og erfaringsmessig vet vi hvordan innspurten er. Under de forhold bør nok denne debatten finne sted i neste uke, hvis det er et ønske å få den.

Formannen: Til det må jeg si at det er vel vanskelig å ha denne debatt før vi har et noenlunde opplegg fra Stockholm når Stockholmsmøtet er over. – Men man kan jo selvsagt drøfte de forskjellige alternativer til en overgangsordning som foreligger.

Wikborg: Jeg tror ikke det kan være hensiktsmessig å ta noen debatt om dette nå, når det er en situasjon i så rivende og rask utvikling som tilfellet er. Jeg er redd for at en debatt akkurat nå kanskje heller vil skade enn gagne. Hvis det ikke innen Stortinget ellers er et utpreget ønske om å få spørsmålet debattert, synes jeg vi skal vente.

Formannen: Jeg er for mitt eget vedkommende enig med hr. Wikborg. Det er vel også meget vanskelig å legge disse dokumentene fram slik at de kan omtales i et åpent stortingsmøte, og en debatt har jo svært liten hensikt når man ikke kan gå inn på det som foreligger.

Borgen: Jeg er enig i det som er sagt av hr. Wikborg om at det ikke er hensiktsmessig å ta en debatt om dette akkurat nå. Men jeg synes det ville være litt rart om Stortinget skulle skilles i sommer uten at dette store sakskompleks har vært diskutert. Og en debatt vil det vel bli under enhver omstendighet når innstillingen, som i all fall skal behandles før sommerferien kommer opp. Det er da kanskje bedre at man tross innspurten tar sikte på å ha en noe bredere debatt i midten eller i siste del av juni.

Formannen: Det er jo selvsagt også den mulighet at man gi en redegjørelse i et lukket møte og ta en debatt i tilslutning til den.

Ingvaldsen: Jeg kommer tilbake til det jeg nevnte i begynnelsen av dette møte. Jeg ser det sådan at alle disse forberedelser og forhandlinger vedrørende et frihandelsområde i en eller annen form har to sider. Den ene er det arbeid som Regjeringen nå driver, så vidt jeg skjønner særdeles intenst, for å få så gunstige betingelser som mulig for oss rent handelspolitisk, gunstige overgangsordninger og gunstige konkurransemessige betingelser overfor de andre land, når vi nå skal gå inn i dette samarbeid.

Den annen side, som etter min mening er minst like viktig, gjelder vår indre front, hva vi der kan gjøre for å styrke vår konkurransevne, vår tilpasningsevne når vi kommer inn i et slikt større markedsområde. Jeg ser det slik at dette er to like viktige og like nødvendige sider ved samme sak. Jeg spurte istad hva Regjeringen har gjort her, og fikk ikke noe svar. Jeg hadde nå gjerne sett at det også kom med i en melding, jeg tror det er helt galt å overse den side av saken.

Man kan også se det sådan at hvis vi først skal gå inn i ett slikt område og tilpasse vårt næringsliv etter de forhold og den struktur det har, og så senere skal tilpasse oss til et nytt område, blir det jo selvfølgelig en dobbelt tilpasning med dobbelt behov for det ene og det andre. Det var den side.

Men det gjør også vår – hva skal jeg si – økonomiske handlefrihet til et særdeles viktig spørsmål. Jeg kan ikke se det annerledes enn at slik drøftelsene av disse områdene og mulighetene der skifter fra måned til måned og fra uke til uke, men slik at man tross alt driver mot en eller annen løsning – og så vidt jeg skjønner,

er man innstillet på at man skal med i en eller annen løsning – kan det ikke være riktig ikke å arbeide på å forsøke å styrke den indre front, om jeg kan bruke det uttrykk.

Statsråd Skaug: Jeg skal få bringe beskjednen videre til Regjeringen. Det er problemer som for så vidt ligger utenfor Handelsdepartementets virkefelt.

Ingvaldsen: Jeg er enig i det. Det var ikke ment som noen bebreidelse.

Formannen: Kan vi få klart rede på hva komiteen mener om hvorvidt det er ønskelig å få en debatt om disse spørsmål? En debatt om meldingen om frihandelsområdet, om forhandlinger som ble ført i fjor, har jo svært liten interesse, så det må i tilfelle bli en debatt om de aktuelle problemer, og skal man virkelig snakke fritt og uten omsvøp om dem, tror jeg det må bli et lukket møte.

Ingvaldsen: Et lukket møte har ingen interesse.

Utenriksminister Lange: Hvis det er mulig å få innpasset en sådan debatt i den siste uke, altså mellom den 16. og den 21. juni, tror jeg nok det vil ha en viss betydning. Det har vært debattert om disse problemer i den svenske riksdag, det har vært det i den danske, og de har vært oppe til drøftelse i det britiske underhus. Det ville se litt underlig ut om vi nøyer oss med å legge til protokollen en beretning som konkluderer med at alt forhandlingsarbeid er oppgitt. Når vi har resultatet av Stockholmsforhandlingene, må det jo, uten å røpe hemmelige dokumenter, kunne sies noe om hvordan hele opplegget fortoner seg.

Statsråd Skaug: Jeg er enig i at om man skal ha en debatt, eller gi en redegjørelse i Stortinget, bør det helst være etter Stockholmsmøtet, for om vi bare skal legge fram hypoteser og muligheter og si at vi skal prøve å forhandle om det og det, kan det ikke være noe særlig tilfredsstillende for Stortinget.

Når det gjelder den offentlige opinion, er hensynet til den delvis tilgodesett, idet vi har hatt flere pressekonferanser av fortrolig art, hvor vi har sørget for at pressen til enhver tid har visst hva som foregikk, så den har kunnet bruke det – og også har brukt det – for sine kommentarer.

Etter den oppsiktsvekkende artikkel i Aftenposten om et britisk-svensk anslag mot norsk industri, innkalte vi til en pressekonferanse, hvorfra det ble referert nokså grundig i avisene om det som hadde skjedd. Utad tror jeg således det er spredt så meget kjennskap til denne sak som man på det nåværende tidspunkt kan komme med.

Overfor næringsorganisasjonene er forholdet det at de hele tiden har vært nøye informert, og de får også de dokumenter som komiteen her har fått, så i relasjon til dem er det heller ikke noe påtrengende nødvendig å ha en debatt i Stortinget før Stockholmsmøtet.

Meisdalshagen: Eg for min del er stort sett einig i det som hr. Wikborg sa om dette spørsmål. Eg kan ikkje forstå at det er noko serleg behov for å få ein slik debatt på denne sida av ferien. Kunne vi ikkje gjera det på den måten at vi, når handelsministeren kjem tilbake, kunne ha eit nytt møte i denne komiteen og bli einige om det er aktuelt å ta ein slik debatt føre ferien eller ikkje?

Wikborg: Vi har altså liggende en innstilling på is. Men hvis vi velger ikke å ta noen debatt, kan vi ikke da gjøre det på den måte at vi kommer med en tilleggsinnstilling om at den på grunn av de forhandlinger som pågår, utsettes til høsten, på samme måte som vi jo kommer til å gjøre det med sjøterritoriet.

Formannen: De praktiske muligheter kan lett ordnes.

Kjøs: Det er nokså klart at det ikke kan være hensiktsmessig å ta noen debatt før handelsministeren reiser til Washington. Men jeg må si at jeg er nok enig med utenriksministeren i at det kunne være naturlig at man hadde en slik debatt på slutten av denne stortingssamling, og er det nødvendig, får vi være her en dag lenger, det er ikke noen råd med det. Det kan man jo se på når man kommer til slutten av samlingen, og denne innstillingen behøver man ikke å slå opp til behandling før sist i sesjonen.

Watnebryn: Jeg synes det er ganske naturlig å vente til vi får se hva som skjer i Stockholm. Hvis det da etter Stockholmsmøtet er et ønske hos handelsministeren eller utenriksministeren om at et slikt stortingsmøte skal holdes, og en diskusjon tas, mener jeg at da får vi innstille oss på det. Men i dag å ta noe standpunkt synes jeg ikke det er grunnlag for.

Røiseland: Ja, men dette er no faktisk det viktigaste utanrikspolitiske spørsmålet som ligg føre i Europa, og det blir diskutert i alle land i Vest-Europa. Stortinget har ikkje hatt noko ordskifte om det sidan trontaleordskiftet, og då synest eg ikkje det går an at vi går frå kvarandre og ventar heilt til hausten med å diskutere spørsmålet.

Formannen: Da vil jeg foreslå følgende: Vi tar et møte i den utvidede utenrikskomite tirsdag den 16., eventuelt onsdag den 17. juni, etterat handelsministeren er kommet tilbake, og da får vi avgjøre om vi skal ha en debatt eller ikke. Det kan også til en viss grad avhenge av hvordan saken ligger an. – Ingen har uttalt seg mot det, og det anses som godkjent.

Møtet hevet kl. 11.55.